

13 Mars 2004

Fotografi som blottlägger en havererad framstegsidé
20040308

BOK

Los Pepenadores

Fotografi: Johan Sundgren

Text: Stefan Jonsson

Fler och fler fattiga människor tvingas leva på smulorna från andra. I politisk nyliberal teori har man talat om nedsippringeffekten, det vill säga att ifall några människor blir rikare än andra, kommer deras rikedom och välfärd att sprida sig till de sociala lagren under de förmögna. I boken *Los Pepenadores* syns nedsippringeffekten i sin yttersta potens - människor som lever på vad andra lämnar till soptippen. Den fria markanden har gett dessa människor fritt fall i stället för frihet och de är illa sedda av Mexicos högre klasser. Fotografen Johan Sundgren har under en tid levt med dessa människor och återger dem med värdighet. I stället är det samhällets tillkortakommanden som träder fram - indianerna är exempelvis överrepresenterade bland sydamerikas sopsamlare och de har också utsatts för utrensningssaktioner, där tusentals människor mördats. Boken *Los Pepenadores* är klassisk dokumentärfotografi där fotografen tar sig tid att lära känna dem han avbildar och skaffar sig ett förtroende som lyser igenom och värdigheten i bilderna skapar ett motståndets estetik. Men det som ändå blir intressantast är Stefan Jonssons essä utifrån fotografierna där han tecknar en bild av en jord som passar in på Serge Latouches metafor "de skeppsbrutnas planet", där många folkgrupper havererat mellan tradition och modernitet. Och inte minst att själva framstegsidén kollapsat när sopbergen växer bortom all kontroll. Jonsson ser dock ett litet hopp i situationen när han lyfter fram den mexikanske sociologen och miljövetaren Martin Medinas vision att de fattiga och de växande sopbergen skulle kunna förvandlas till resurser, om de får tillstånd att själva sälja det återvunna materialet till industrin och behålla vinsten. Nu går den, som vanligt i Mexico, till giriga eller korrupta fickor.

PATRIK BOSTRÖM